

Довідка проекту консультаційної підтримки з питань європейської інтеграції (EIPA) Уряду України
«Досягнення безвізового режиму для України – Огляд»
паралельно з переговорним процесом щодо Угоди про Асоціацію Україна – ЄС 2011

Досягнення безвізового режиму для України

У законодавстві ЄС не існує критеріїв, що визначають, чи будь-яка третя країна повинна бути у так званому позитивному («білому») списку, тобто її громадяни можуть подорожувати без короткострокових віз, або у так званому негативному («чорному») списку, тобто її громадяни повинні одержувати візи.

План дій з лібералізації візового режиму для України є політичним, юридично не обов'язковим документом. Однак, він встановлює контрольні орієнтири, досягнення яких буде оцінюватися з метою визначення загального прогресу України на шляху до лібералізації візового режиму.

План дій розділено на два етапи (рівні): законодавчий механізм і механізм стратегічного планування (включаючи гармонізацію законодавства), а також впровадження на практиці цих національних законів та інших документів з планування державної політики і документів, що визначають стратегію

На цей час, основні умови, встановлені ЄС для досягнення безвізового режиму, є дуже широкими:

- гармонізація законодавства у сфері міграції, прикордонного контролю, притулку, боротьби з організованою злочинністю і корупцією, захисту даних із законодавством Європейського Союзу і зобов'язаннями за міжнародним правом,
- демократія і верховенство права,
- зміцнення інституціональної та технічної спроможності в усіх вищезазначених сферах, включаючи впровадження та виконання цього законодавства відповідно до вимог ЄС,
- наявність прийнятого Плану заходів ЄПД або аналогічного документу планування,
- належне впровадження і виконання угоди про реадмісію та угоди про спрощення візового режиму, які були укладені з Європейським Союзом.
- Кількість відмов у візі українським громадянам не має перевищувати 3 відсотки

Однак, слід також наголосити:

- Європейський Союз оцінює індивідуально,
- у кінцевому рахунку рішення про створення безвізового режиму з Україною, все таки, є політичним і має ухвалюватися кваліфікованою більшістю голосів держав-членів ЄС.

Довідка проекту консультативної підтримки з питань європейської інтеграції (EIPA) Уряду України
«Досягнення безвізового режиму для України – Огляд»
паралельно з переговорним процесом щодо Угоди про Асоціацію Україна – ЄС 2011

Впровадження будь-якого стратегічного документа, прийнятого Україною з метою лібералізації візового режиму, оцінюватиметься за наступними критеріями:

- План дій щодо впровадження стратегії було прийнято;
- Всі необхідні законодавчі акти, в тому числі підзаконні нормативні акти та адміністративні акти були прийняті та введені в дію;
- Були виделені необхідні людські та фінансові ресурси;

Заходи, що відображають стратегічні пріоритети стратегії, знаходяться у фазі впровадження.

У цьому зв'язку рекомендується, щоб Україна приділяла належну увагу:

- способам відображення у звітах про хід роботи для Європейської Комісії та держав-членів (наприклад, збір статистичних даних про справи щодо корупції, відмивання грошей, тощо, які розглядалися поліцією, прокуратурою та судами, кількість судових рішень, тощо.)
- кадровому потенціалу існуючих і новостворених установ (кількість працівників, їхня професійна кваліфікація, кількість тренінгів, які пройшли працівники, плінність кадрів, гендерна рівновага та інші відповідні питання).

Україна обрала ефективний підхід до Плану дій з лібералізації візового режиму шляхом створення органу високого рівня з моніторингу – Координаційного центру з виконання Плану дій для України щодо лібералізації візового режиму з ЄС, а також прийняття спеціального документу планування – Національного плану з впровадження Плану дій для України щодо лібералізації візового режиму з ЄС.

У цьому зв'язку рекомендується:

- щоб результати впровадження цього плану і діяльності Координаційного центру розглядалися Радою Міністрів на щомісячній або принаймні щоквартальній основі.
- щоб Верховна Рада регулярно отримувала повну інформацію щодо виконання Національного плану дій для України щодо лібералізації візового режиму з ЄС, особливо що стосується виконання законодавчої діяльності, а також будь-яких проблем/ затримок, що виникають при прийнятті законодавчих актів з цих питань.

План дій є дуже детальним документом, орієнтованим на конкретні заходи. Не варто повторювати умови Плану дій у даній доповіді. Він охоплює різноманітні галузі, серед яких неможливо окреслити «більш» або «менш важливі» пріоритети.

Найбільшим викликом для України буде впровадження контрольних орієнтирів другого етапу: ці пріоритети включають безліч питань інституціонального розвитку та розбудови інституціональної спроможності, які неминуче матимуть великий вплив на бюджет.

Довідка проекту консультаційної підтримки з питань європейської інтеграції (EIPA) Уряду України
«Досягнення безвізового режиму для України – Огляд»
паралельно з переговорним процесом щодо Угоди про Асоціацію Україна – ЄС 2011

Варто звернути особливу увагу на деякі з цих заходів:

- Рекомендується розпочати впровадження біометричних паспортів, тому що їх наявність буде першою передумовою для подорожування без візи у країнах Шенгенської зони. Для цього має бути розроблений і прийнятий новий закон про документи, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України, та пов'язані підзаконні акти. Також, має бути затверджене технічне рішення для нових біометричних паспортів.
- Україна швидко перейшла до розробки та/ або прийняття низки законодавчих ініціатив, а також стратегічних і програмних документів планування: 1) розроблено законопроект № 2232 від 13 січня 2011 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань міграції» (серед цих законодавчих актів Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» та Кодекс України про адміністративні правопорушення), 2) розроблено проект Закону «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», 3) прийнято Закон «Про доступ до публічної інформації», 4) Закон «Про захист персональних даних» (прийнятий 1 червня 2010 року, але набрав чинності у січні 2011 року). У 2010 році також були ратифіковані Європейська конвенція про захист осіб стосовно автоматизованої обробки даних особистого характеру та Додатковий Протокол до Конвенції. 5) ратифіковано Конвенцію Ради Європи про відмивання, виявлення, вилучення та конфіскацію доходів від злочинної діяльності та фінансування тероризму, 6) розроблено проект закону «Про боротьбу з торгівлею людьми», 7) розроблено проект Плану дій з впровадження Національної стратегії інтегрованого управління кордонами, 8) розроблено проект нового антикорупційного закону (наразі проходить експертизу у Верховній Раді). Було проголошено початок реформи системи кримінальної юстиції (але конкретні законодавчі зміни ще не були визначені). Державна служба міграції має розпочати свою діяльність, але ще мають бути створені Державна служба із захисту персональних даних та незалежний орган із боротьби з корупцією.

Вищезазначені документи і заходи складають дуже важливу частину Плану дій. Отже рекомендується прискорити процес прийняття цих законів і стратегічних документів та документів з планування з метою переходу до другої фази Плану дій – належне впровадження та правозастосування.

Рішення про переведення країни з «негативного» до «позитивного» візового списку ухвалюється державами-членами ЄС кваліфікованою більшістю голосів.

Рекомендується, щоб Україна використовувала як дипломатичні канали, так і НДО для сприяння зусиллям країни, спрямованим на досягнення безвізового режиму і позитивного іміджу України в цьому відношенні в Європейському Союзі.

Безвізовий режим є зручним механізмом для подорожуючих, але із нього не впливає ніяких змін щодо аспектів імміграційної політики, окрім в'їзду, транзиту та виїзду із Шенгенської зони. Впровадження безвізового режиму не призведе до спрощення законодавства ЄС щодо працевлаштування громадян України у зв'язку з тим, що питання працевлаштування або довгострокового перебування на території країн-членів ЄС громадян третіх країн з різних причин не охоплюються переговорним процесом щодо лібералізації візового режиму. У той же час для частини громадян України, що прагнуть працевлаштуватися у країнах ЄС, процес пошуків роботи буде спрощено завдяки можливості прямих контактів з потенційними роботодавцями або контактів з

Довідка проекту консультаційної підтримки з питань європейської інтеграції (EIPA) Уряду України
«Досягнення безвізового режиму для України – Огляд»
паралельно з переговорним процесом щодо Угоди про Асоціацію Україна – ЄС 2011

українською діаспорою у країнах-членах ЄС. Безвізовий режим може також призвести до збільшення кількості українських громадян, що працевлаштуються нелегально.

Зрештою, такі негативні наслідки, як збільшення кількості нелегального працевлаштування українських громадян або необґрунтованих заяв щодо надання притулку, можуть призвести до скасування безвізового режиму з Україною.

У цьому зв'язку рекомендується:

- провести аналіз впливу безвізового режиму на міграційні потоки з України до держав-членів ЄС і можливі наслідки «відтоку мізків» для ринку робочої сили в Україні.
- провести аналіз можливого збільшення нелегальної еміграції українських громадян до країн-членів ЄС;
- провести роботу серед населення щодо прав та обов'язків українських громадян, що впливають із застосування безвізового режиму з ЄС.

Подальша інформація щодо Угоди про асоціацію Україна-ЄС міститься на сайті:

www.nrdevelopment.com/eipa_ukr.html